

Подрез-Ряполова І. В.
*науковий співробітник,
НДІ правового забезпечення
інноваційного розвитку НАПрН України
ORCID 000-0002-8802-144*

ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ ПРОВАДЖЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ПОСТАЧАННЯ ПРИРОДНОГО ГАЗУ

Розглянуті окремі інноваційні аспекти господарської діяльності з постачання природного газу. Визначено, що на даний час існують передумови не тільки щодо застосування інноваційних підходів до модернізації і технічного переоснащення об'єктів газотранспортної системи, але й до більшості складових розподільно-постачальної інфраструктури ринку природного газу. Виявлено, що провадження господарської діяльності з постачання природного газу вимагає оптимізації ресурсного забезпечення та інноваційних процесів, що забезпечить ефективну реалізацію потенціалу конкурентоспроможності відповідних суб'єктів.

Ключові слова: енергетичний сектор, інновації, ринок природного газу, господарська діяльність, постачання природного газу.

Some questions on innovative aspects of natural gas supply business are considered. It is determined that at present there are prerequisites not only for the application of innovative approaches to the modernization and technical re-equipment of the objects of the gas transmission system, but also for most components of the distribution and supply infrastructure of the natural gas market. It has been found that conducting natural gas supply business requires optimization of resource supply and innovative processes, which will provide for effective realization of the competitive potential of the respective entities.

Keywords: energy sector, innovations, natural gas market, economic activity, natural gas supply.

У сучасних умовах процес реформування енергетичного сектору супроводжуються необхідністю визначення основного вектору розвитку – напрямків господарської діяльності, спрямованих на фор-

мування та максимально ефективне використання конкурентного потенціалу, враховуючи той факт, що вдосконалення середовища енергетичного сектору безпосередньо залежить від структури відносин власності та системи взаємозв'язків між учасниками відповідних складових.

Слід погодитись, що провідна роль у вирішенні цих питань належить інноваційному розвитку існуючої газотранспортної системи України, практичній реалізації інноваційних проектів з енергозбереження та заміщення природного газу іншими видами енергоресурсів, диверсифікації джерел і маршрутів постачання природного газу. Сьогодні необхідність пошуку та застосування інноваційних підходів до модернізації і технічного переоснащення об'єктів газотранспортної системи України визначається:

- моральним та фізичним зносом технологічного обладнання й устаткування;
- негативними результатами діагностики та обстеження технологічного і допоміжного обладнання;
- вичерпаністю технологічного ресурсу експлуатації обладнання та устаткування;
- зниженням показників надійності та ефективності транспортування газу;
- можливістю підвищення надійності й ефективності обладнання, яке використовується ГТС, з метою мінімізації витрат енергоресурсів [1, с. 77].

Однак на даний час існують передумови не тільки щодо застосування інноваційних підходів до модернізації і технічного переоснащення об'єктів газотранспортної системи, але й до більшості складових розподільно-постачальної інфраструктури ринку природного газу. Це актуалізує необхідність впровадження інноваційних розробок у сфері газорозподільної та газопостачальної систем, що потребує оновлення стратегічного планування в енергетичній сфері. Проведення господарської діяльності з постачання природного газу вимагає оптимізації ресурсного забезпечення та інноваційних процесів, що забезпечить ефективну реалізацію потенціалу конкурентоспроможності відповідних суб'єктів.

Енергетична стратегія України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність (далі – Енергетична стратегія), яка затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 серпня 2017 р. № 605-р [2] передбачає, що до 2025 року здебільшого буде завершено реформування енергетичного комплексу України, досягнуто першочергових цільових показників з безпеки та енергоефективності, забезпечено його інноваційне оновлення та інтеграцію з енергетичним сектором Європейського Союзу.

Таким чином, основним документом з стратегічного планування розвитку паливно-енергетичного комплексу України на період до 2035 року встановлюється один з ключових пріоритетних напрямків реформування національного енергетичного ринку – інноваційне оновлення його складових.

Імплементацію Енергетичної стратегії передбачено здійснити у три основні етапи: 1) реформування енергетичного сектору (до 2020 року); 2) оптимізація та інноваційний розвиток енергетичної інфраструктури (до 2025 року); 3) забезпечення сталого розвитку (до 2035 року). При цьому питання інноваційного розвитку охоплюють лише два етапи Енергетичної стратегії.

Так, на етапі оптимізації та інноваційного розвитку енергетичної інфраструктури очікується модернізація та вдосконалення систем обліку й залучення споживача до управління власним попитом на енергетичні ресурси, зокрема, в газовому секторі очікується забезпечення повного покриття внутрішніх потреб у природному газі власними ресурсами через збільшення видобутку, а також оптимізація роботи ГТС відповідно до очікуваних сценаріїв її завантаження.

Основними завданнями цього етапу передбачені втілення механізмів залучення інвестицій для реалізації програми заміщення потужностей новою енергетичною інфраструктурою, в тому числі підвищення рівня корпоративного управління суб'єктів господарювання та їх спроможності використовувати доступні інструменти внутрішнього та зовнішнього ринків капіталу й ресурсів енергетичного ринку України.

Тобто, другий етап реалізації Енергетичної стратегії буде орієнтований на роботу в безпосередньо ринкових умовах з удоскона-

леним конкурентним середовищем, яке впливатиме на вибір типу генерації та на прийняття рішень щодо вибору об'єктів модернізації чи нового будівництва задля досягнення вищих показників енергоефективності.

Зокрема, в рамках другого етапу в газовому секторі передбачається реалізувати наступні завдання: створення умов та стимулювання підтримання досягнутих рівнів та подальшого збільшення власного видобутку; оптимізація джерел, маршрутів і способів диверсифікації постачань природного газу; створення умов для повноцінного функціонування вітчизняного ліквідного газового ринку з перспективою створення газового хабу; удосконалення функцій суб'єктів ринку природного газу шляхом участі оператора ГТС та ПСГ в угодах із продажу послуг транспортування та зберігання природного газу на внутрішньому та європейському ринках таких послуг; оптимізація потужностей ГТС; створення умов для інтеграції західноукраїнських ПСГ до системи безпеки постачань певного міжнародного рівню; удосконалення обліку та системи автоматизації балансування газу; підвищення ефективності використання існуючих потужностей та реалізації нових інфраструктурних проектів.

Кінцевий етап забезпечення сталого розвитку, який має дедлайн у 2035 році, спрямований на інноваційний розвиток енергетичного сектору й будівництво нової генерації та на інвестиції у нові потужності генерації.

В газовому секторі на цьому етапі передбачається реалізація наступних напрямків: інвестування у розвідку та розробку нових газових та газоконденсатних родовищ; збільшення національного видобутку; продовження залучення провідних світових компаній для розробки Чорноморського шельфу; проведення повної технічної, інституційної та законодавчої інтеграції до європейських мереж транспортування газу, входження України до міжнародних проектів з розвитку ресурсної бази та трансферу новітніх технологій; міжнародне співробітництво з країнами Північно-Західної, Південної Європи та інших регіонів стосовно спільної реалізації проектів диверсифікації постачання газу. При цьому питання диверсифікації надходження природного газу в Україну потребують більш деталь-

ного техніко-економічного обґрунтування, яке необхідно виконати в межах програми диверсифікації його постачання [3].

ЛІТЕРАТУРА

1. Загній О. Г., Ляшенко О. Ф., Ляшенко Д. В. Інноваційні аспекти підвищення надійності постачання і транзиту природного газу територією України. С. 73–79. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/11553/12-Zagniy.pdf?sequence=1>.
2. Енергетична стратегія України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 серпня 2017 р. № 605-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/605-2017-%D1%80>.
3. Шевцов А. І., Земляний М. Г., Вербинський В. В., Рязова Т. В. Диверсифікація постачання газу в Україні. Бажання та реальність: Аналітична записка. URL: <http://www.db.niss.gov.ua/docs/energy/153.htm>.

REFERENCES

1. Zahniy, O. H., Liashenko, O. F., Liashenko, D. V. Innovatsiini aspekty pidvyshchennia nadiinosti postachannia i tranzytu pryrodnoho hazu terytoriiu Ukrainy. P. 73–79. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/11553/12-Zagniy.pdf?sequence=1> [In Ukrainian].
2. Enerhetychna stratehiia Ukrainy na period do 2035 roku «Bezpeka, enerhoefektyvnist, konkurentospromozhnist: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 18 serpnia 2017 r. № 605-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/605-2017-%D1%80>.
3. Shevtsov, A. I., Zemlianyi, M. H., Verbynskyi, V. V., Riauzova, T. V. Dyversyfikatsiia postachannia hazu v Ukrainu. Bazhannia ta realii: Analitychna zapyska. URL: <http://www.db.niss.gov.ua/docs/energy/153.htm> [In Ukrainian].